

ID

Zondagmorgen 12 januari 2025, Sint-Catharijnekerk, ds. Eibert Kok
Lezingen: Jesaja 40: 1-11 en Lucas 3: 15-16, 21-22

Vandaag hebben we het Bijbelverhaal gelezen van de doop van Jezus. Wie is hij? Wat is zijn identiteit? Dat zijn de vragen die daarbij naar boven komen.

Ja, wie ben je? Wat is je identiteit? Wie ben ik?

Als wij ergens moeten laten zien wat onze identiteit is, dan moet je een identiteitsbewijs laten zien, een paspoort of een ID-kaart, soms is een rijbewijs genoeg. Daarmee kun je dus laten zien wie je bent.

Ik heb opgezocht welke gegevens op een paspoort of identiteitskaart staan. Allereerst een pasfoto. Dat is al heel belangrijk, want met een foto kun je iemand herkennen. Tegelijk, wat zegt een foto over je identiteit, over wie je bent? De meeste mensen willen leuk op een foto, een beetje lachend, het liefst geschikt voor Instagram of Facebook. Op een ID-bewijs mag dat weer niet, mond dicht. Dus daar sta je meestal niet zo leuk op. Zo wil ik helemaal niet zijn. Een foto dus.

En verder? Achternaam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats, geslacht, lengte, handtekening, burgerservicenummer, nationaliteit, en 2 vingerafdrukken (maar die zijn niet zichtbaar).

Bepaalt dat nou wie je bent? Sommige zaken misschien wel, andere minder of niet. Of mijn namen nou bepalen wie ik ben? Ik weet het niet.

Geboortedatum zegt wel iets. Geboren zijn in 1966 is anders dan geboren zijn in 1935 zoals mijn moeder, of in 1997, zoals mijn jongste dochter. Je bent van een andere generatie, en dat bepaalt voor een deel wel wie je bent.

Geboorteplek maakt ook uit. Hoewel? Meestal wordt dat meer bepaald door de plek waar je opgroeit, in de stad Rotterdam of in het armste dorp van Nederland, Pekela, of in Wassenaar, of in een sloppenwijk ergens in India, in een vrij land, of onder dictatuur, waar je niet mag zeggen of geloven wat je wilt. Het maakt uit voor wie je bent en geworden bent.

Geslacht, maakt ook uit, man of vrouw of x, of je biologische geslacht is man maar je identificeert je als vrouw of andersom.

En toch, iedereen beseft wel: die ID-kaart is niet mijn identiteit, die vertelt iets, maar daarmee weet je nog lang niet alles. Er zijn andere dingen die veel meer bepalen wie je bent. In welk gezin je bent opgegroeid, of juist het ontbreken daarvan. Je ouders. De mensen die je bent tegengekomen op je weg. De mensen met wie je je leven gedeeld hebt of nog deelt. Je levenspartner, je kinderen. Of juist het ontbreken daarvan. Je capaciteiten, en hoe je die wel of niet gebruikt hebt. Wat je aan liefde en aanvaarding wel of niet meegekregen hebt.

De successen en de mislukkingen op je levensweg. Wat je aan geloof en vertrouwen wel of niet

meegekregen hebt en hoe dat bij jou wortel geschoten heeft. Wat je meegekregen hebt en wat je er zelf wel of niet van maakt, dat alles bij elkaar, en misschien nog wel meer, maken jou tot wie je bent, wat jouw identiteit is. Dat is veel meer dan die identiteitskaart.

Vandaag gaat het over de identiteit van Jezus. Wie is hij?

Maar, en die vraag is misschien nog wel belangrijker, wat hij betekent voor mijn identiteit: Wie is hij voor mij? Hoe beïnvloedt zijn aanwezigheid op deze aarde mijn identiteit, wie ik ben, wat ik doe, wie ik wil zijn, hoe ik naar anderen kijk, hoe ik naar de wereld om mij heen kijk, hoe ik kijk naar alles wat er gebeurt. Hoe belangrijk is hij, is zijn leven, zijn manier van doen en denken voor mijn identiteit? In hoeverre wil ik mij daardoor laten bepalen?

Vandaag hebben we gelezen van de doop van Jezus. Hier een afbeelding daarvan in een oude editie van de Rijmbijbel van Jacob van Maerlant, die zo'n 750 jaar geleden hier in Brielle woonde. Lucas vertelt het in hoofdstuk 3 van zijn evangelie. Hij heeft al verschillende zaken laten doorschemeren van de identiteit van Jezus in wat vooraf ging. Jezus wordt ingebed in de traditie van het Oude Testament, met de verhalen van Zacharias (de priester in de tempel!) en Elisabeth, met uitgebreid te vertellen over Maria, zijn moeder. Over zijn vader Jozef horen we nauwelijks iets, behalve dan dat hij een afstammeling van David was. Maria heeft te horen gekregen dat het kind dat bij haar geboren zal worden bijzonder zal zijn. 'Hij zal een groot man worden en Zoon van de Allerhoogste worden genoemd ... Tot in eeuwigheid zal Hij koning zijn ...' En de engel zei tegen de herders: 'Vandaag is in de stad van David jullie redder geboren ...'

Jezus, geboren in Betlehem, tijdens de regering van keizer Augustus, opgegroeid in Nazaret.

Lucas heeft al iets van zijn identiteit onthuld. Maar nu, na zo'n dertig jaar anonimiteit, breekt de periode aan van het openbare optreden van Jezus. En dat begint met zijn doop.

Volgens de andere evangelist, Matteüs, is de doop die Jezus ondergaat een welbewuste keuze, de beslissing van een volwassen mens. Lucas vertelt Jezus' doop meer terloops.

Zijn doop onthult iets wezenlijks over Jezus. Jezus kiest ervoor zich te laten dopen, voor dit symbolische ritueel voor wie zijn zonden wil belijden en zijn leven wil bekeren. Want dat is de doop van Johannes. Teken van een nieuw leven, van een nieuwe levensrichting.

Jezus wil gedoopt worden. Net als al die andere eenvoudige mensen uit het volk die in grote getale toestromen, de armen en de verschoppelingen van de maatschappij toen. Want de doop van Johannes brengt ook een sociale scheiding. Als de hoogwaardigheidsbekleders zich melden, worden ze hard door Johannes aangepakt. Want zij komen niet om zich te laten dopen. Ze komen

om de boel van een afstandje te bekijken. De gewone mensen laten zich dopen, terwijl ze hun zonden belijden. Maar daar voelen de hoge heren zich uiteraard te goed voor. Johannes spreekt hen hard toe: 'Addergebroed ...'

Door voor de doop te kiezen, solidariseert Jezus zich, identificeert hij zich met het eenvoudige volk, met de minsten van de mensen, die hun zonden belijden.

Hoezo moet hij gedoopt worden? Welke zonden zou hij moeten belijden? Van welke dwaalwegen zou hij terug moeten keren? Is dat niet de omgekeerde wereld?

Jezus kiest bewust voor de doop, om zijn verbondenheid met het eenvoudige volk uit te drukken.

Jezus staat niet boven de mensen, maar er naast, ja: er onder.

Hier zien we wie hij is. Gekomen om te zoeken wat verloren was. Dat is zijn identiteit, die liefde en hartstocht voor mensen, juist voor mensen onderaan de ladder.

Hij identificeert zich met ons, met alle brokken en brokstukken van het leven.

Hij identificeert zich met ons met de bedoeling dat wij onze identiteit door hem willen laten bepalen.

Dan kan er wel in mijn ID staan: Koninkrijk der Nederland, en natuurlijk bepaalt dat mede mijn identiteit, maar wij zijn mensen met een dubbel paspoort, ook: Koninkrijk van God. Die identiteit is nog veel meer bepalend, misschien wel alles bepalend.

Afgelopen dinsdag was het precies tien jaar geleden dat in Parijs een terroristische aanslag werd gepleegd door Moslimextremisten op het hoofdkantoor van het satirische weekblad Charlie Hebdo. Daarna kwam een massale steunbetuiging op gang voor de slachtoffers en de vrijheid van meningsuiting met als leus: Je suis Charlie, ik ben Charlie. Mensen wilden zich daarmee identificeren. Ik ben. Met dat Charlie diep geraakt werd, werd ook ik diep geraakt. Dat raakt aan mijn identiteit. Ik wil daarvoor staan. En dat mogen mensen zien.

Er doken ook varianten op, onder andere deze. Ik ben Jezus. Waarmee, denk ik, degene die dit bedacht, wilde aangeven dat die zich daarmee identificeerde, met Jezus, met datgene waar Jezus voor stond en voor ging. Mijn identiteit ligt daar, in Jezus. Je suis Jesus.

Maar het aardig is wel dat 'je suis' in het Frans ook betekent: Ik volg. Ik volg Jezus.

En dat is volgens mij ook precies de bedoeling: om je identiteit deels of geheel door die ander te laten bepalen. Het zal nooit geheel zijn, ook al zou je dat willen, het zal altijd deels zijn. Wij zijn Jezus niet. Maar wel vertegenwoordigers van hem, van dat waar hij voor stond.

Wie is Jezus? En wie ben ik, in dat licht? Wat betekent die verbondenheid met hem voor wie ik ben, voor mijn identiteit?

Toen Johannes de Doper als prediker en doper optrad, dachten de mensen dat hij misschien wel eens de messias zou kunnen zijn, de beloofde vernieuwer waarvan de profeten spraken, zoals in Jesaja 40, wat we vanmorgen gelezen hebben: slavendienst voorbij, schuld voldaan, een stem die roept ..., Hij komt met kracht ..., Als een herder weidt hij zijn kudde: zijn arm brengt de lammeren bijeen, Hij vleit ze tegen zijn borst, en zorgzaam leidt hij de ooien. Prachtige beelden. Om naar te verlangen. Zou Johannes de Doper de messias zijn?

Maar Johannes reageert: 'Ik doop jullie met water, maar er komt iemand die machtiger is dan ik ... Hij zal jullie dopen met de heilige Geest en met vuur.'

Dat hoort bij zijn identiteit, dat hij anderen zal dopen met de heilige Geest en met vuur.

En misschien is dat wel hetzelfde. Vuur is hier het beeld van de heilige Geest, van Gods aanwezigheid in mensen, dat mensen net zo vurig worden als hij, daarin gedoopt worden, er helemaal in ondergedompeld, zodat het er vanaf druipt, zoals je een spons onderdompelt in het water, die zich dan helemaal volzuigt, zo zie ik dat voor me, zo wil hij mensen vullen met Gods liefde, met het geloof dat het anders kan, met de hoop op een nieuwe wereld. Om daaruit te leven: geloof, hoop en liefde. Gods droom krijgt alle ruimte.

Bij de doop van Jezus klinkt dat allemaal mee. "Heel het volk liet zich dopen, en toen ook Jezus was gedoopt en Hij aan het bidden was, werd de hemel geopend en daalde de heilige Geest in de gedaante van een duif op Hem neer ..."

Ik weet niet of het wel eens opgevallen is, maar die zit in het logo van onze kerk, de duif, als symbool van de heilige Geest, symbool van Gods aanwezigheid in onze werkelijkheid.

Bij de doop van Jezus 'werd de hemel geopend en daalde de heilige Geest in de gedaante van een duif op Hem neer, en er klonk een stem uit de hemel: "Jij bent mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik vreugde."

Het is een vingerwijzing vanuit de hemel, dat het voortaan om deze mens moet gaan. Dat Jezus de zoon is tekent niet in de eerste plaats zijn hemelse afkomst, maar zijn aardse bestemming. We zijn vaak geneigd dat te vergeten, vandaar dat mensen soms moeite hebben met die vermeende hoge titels: Zoon van God. Het kan helpen om bij die woorden Zoon van God niet meteen naar boven te kijken, maar naar beneden. Het gaat om zijn volgehouden solidariteit, zijn lotsverbondenheid met ons mensen, zijn identificatie met mensen, met ons. Opdat wij ons zullen identificeren met hem, onze identiteit, wie we zijn, wat we doen en laten, wat we denken en zeggen mede laten bepalen door hem.

Dat is wat in de doop gebeurt, ook in onze eigen doop.

Dan gaat de hemel open.

Jij bent mijn geliefde kind, in jou vind ik vreugde.

Gods werkelijkheid komt op aarde.

Compassie, genade, liefde, vrede.